

УДК 330.341.1:625.17

ПЕРСПЕКТИВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

О.О. Корнієвська, канд. екон. наук І.В. Маркова

ПЕРСПЕКТИВЫ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНОГО ТРАНСПОРТА

О.А. Корниевская, канд. экон. наук И.В. Маркова

PROSPECTS OF EFFICIENCY INNOVATION GOVERNANCE OF RAILWAYS

О.А. Kornievskaya, cand. of economic sciences I.V. Markova

Стаття присвячена вирішенню проблеми підвищення ефективності управління інноваційною діяльністю залізничного транспорту та розробленню стратегічних напрямків її розвитку.

Ключові слова: інноваційна діяльність, залізничний транспорт, управління, ефективність, інфраструктура.

Статья посвящена решению проблемы повышения эффективности управления инновационной деятельностью железнодорожного транспорта и разработке стратегических направлений ее развития.

Ключевые слова: инновационная деятельность, железнодорожный транспорт, управление, эффективность, инфраструктура.

Basis for economic growth of the state is always associated with innovation. Innovative activities of the company is the sphere of formation of its competitive advantages in both domestic and international markets. Modern development of innovative processes in the railway transport of Ukraine is at a low level. Increased attention to the management of innovation in rail transport is related to the strategic importance of the sector in the economic development of the state. The article is devoted to the problem of improving the management of innovative activity of railway transport and the development of strategic directions of its development. The strategic direction of innovation governance of rail transport to improve its competitiveness.

Keywords: innovation, railway transport, management, efficiency, infrastructure.

Вступ. Підвищення конкурентоспроможності національної економіки, її диверсифікація потребують великих зусиль, щоб адаптувати свій інноваційний потенціал до вирішення цих проблем. В останні роки здійснюються важливі зміни в інноваційній сфері, йде пошук заходів стимулювання розвитку високотехнологічних видів діяльності.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із науковими та практичними завданнями. Основою економічного розвитку України в найближчій та довгостроковій перспективі повинен стати інноваційний тип економічного зростання. Україна, незважаючи на нестабільність політичної ситуації та кризові явища в економіці, має приступити до нового етапу

розвитку – створення основ інноваційної економіки, пошуку можливих напрямів технологічних проривів. Залізничний транспорт, як основа транспортної системи України, має забезпечувати життєдіяльність усіх галузей економіки. Подальше реформування залізничного транспорту України пов'язане не лише з необхідністю підвищення ефективності його роботи, але і з прагненням України увійти до числа країн-кандидатів на вступ до Європейського Союзу (ЄС). Це передбачає пошук та економічне обґрунтування найбільш ефективних напрямів інноваційного розвитку залізничного транспорту.

Сфера інновацій сьогодні є сферою формування конкурентних переваг будь-якої

національної економіки. В цілому Україна має досить високі конкурентні позиції в глобальному масштабі. Однак найбільш слабкою ланкою в числі факторів, що забезпечують конкурентоспроможність країни, залишаються інновації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні і практичні проблеми державного регулювання та організації інноваційної діяльності на залізничному транспорті достатньо широко висвітлені у зарубіжній літературі. Проблему інноваційного розвитку залізничного транспорту України досліджували Дикань В.Л., Ільчук В.П., Сич Є.М., Кірдіна О.Г., Якименко Н.В. [1-5]. В працях Макаренка М.В., Цветова Ю.М. здебільшого увага приділялася інноваційним напрямкам у процесі реформування залізничної галузі [7,8]. Вивчення наукових робіт за даним напрямком дало змогу дійти висновку про необхідність розгляду питань застосування інновацій на залізничному транспорті в умовах його інтеграції до європейської транспортної мережі.

Визначення мети та задачі дослідження. Метою статті є визначення найбільш ефективних стратегічних напрямів управління інноваційною діяльністю залізничного транспорту в умовах глобалізації світового економічного простору. Задачами дослідження є удосконалення теоретичних засад проблеми підвищення ефективності управління інноваційними заходами на залізничному транспорті.

Основна частина дослідження. Створення економіки інноваційного типу України пов'язане з розвитком науково-технологічної сфери, широкою державною підтримкою, впровадженням науково-технічних розробок; формуванням сучасного інноваційного простору та інноваційно-орієнтованих інститутів. Інноваційна діяльність на залізничному транспорті стає чинником, що трансформує зміст і якість економічного зростання галузі і країни у цілому. Актуальність дослідження проблем формування інноваційної економіки на залізничному транспорті зумовлена практичними потребами. Стає необхідними пошук і дослідження нових концептуальних підходів, створення нових форм організації інноваційних процесів, гнучкого інституційного механізму, відповідних

управлінських і фінансових рішень та схем розвитку залізничного транспорту та його соціальної інфраструктури.

В існуючих на сьогоднішній день складних економічних відносинах, що характеризують сучасний стан економіки, підприємствам досить складно самостійно вести інноваційну діяльність. Основною проблемою, на наш погляд, є відсутність організації діючого механізму регулювання і стимулювання інноваційної діяльності як на державному рівні, так і на рівні підприємств. У цих умовах достатнє значення має аналіз і, по можливості, використання досвіду розвинутих країн світу з реалізації заходів державної підтримки інноваційних процесів в економіці, що дасть змогу сформувати дієву вітчизняну систему регулювання і стимулювання інноваційної діяльності.

В усіх технічно розвинутих країнах постійно збільшуються витрати на наукові дослідження, переглядається стимулююча політика держави щодо інноваційних підприємств, а також незмінне зростання показників науково-дослідних та дослідницько-конструкторських робіт у валовому продукті, що є свідченням не тільки зростаючої ролі науки в суспільному виробництві, але й економічного розвитку країни, причому не тільки в дійсний період часу, але і на перспективу [9, 12]. Сучасний розвиток інноваційних процесів в Україні перебуває на досить низькому рівні. Ситуація з фінансуванням науки залишається також проблемним питанням. Про це свідчать невисокі показники рівня інноваційної активності, обсяги витрат на інновації та ін. Для виходу зі становища, що склалося, необхідно забезпечити підтримку з боку держави, а також прийняття законів, що забезпечують реальні гарантії і стимули для підприємств, які займаються інноваційною діяльністю, а також вітчизняних і закордонних інвесторів. Для підняття рівня інноваційної діяльності в країні необхідна інтенсифікація державної політики стимулювання інноваційної діяльності підприємств [6].

Залізничний транспорт України потребує глибокого реформування, де поряд з відновленням і модернізацією рухомого складу, основних фондів і інформаційних систем у ряді першочергових задач стоїть проведення організаційно-управлінських змін. Це

необхідно ще і тому, що залізничний транспорт є першочерговим об'єктом для інвестування, а також і те, що адміністративна система управління є недостатньо гнучкою для швидкого реагування на зміни і коливання ринку транспортних послуг. Проблема реформування актуальна для України ще і тому, що ставши членом Євросоюзу, Україна повинна буде виконувати вимоги директив ЄС, спрямованих на проведення реформування структур управління залізничним транспортом.

Таким чином, активна діяльність підприємств України за підтримки держави і здійснення реформ на залізничному транспорті дасть змогу Україні здійснити успішний перехід до стійкого розвитку і посісти гідне місце на світовому ринку.

На залізничному транспорті потреби в інноваційних змінах в процесах перевезень досить виражені [11]. Законодавці визнали транспортні системи України першими в числі пріоритетних серед найважливіших галузей країни і національного господарського комплексу, куди необхідно запроваджувати інновації. Залізничний транспорт перебуває в особливому економічному стані, який сприяє ефективному інноваційному процесу. Це, поперше, те, що він належить до державної форми власності і тому є можливість багато процесів здійснити в централізованому порядку, спрямовувати державні кошти на його розвиток, при прийнятті економічних рішень враховувати інтереси держави, суспільства, споживачів транспортних послуг, підприємств залізничного транспорту та їх працівників. По-друге, існує центральний орган управління Укрзалізниця, який в сучасних умовах із залученням підпорядкованих йому відокремлених підрозділів та кадрового потенціалу здатний вирішувати інтелектуальні проблеми галузі. Через це процеси інноваційного розвитку залізниць є регульованими.

Економічна ситуація на залізничному транспорті сприяє централізовано управляти процесами інновацій. Зокрема є можливість і необхідність визначити потреби в здійсненні заміни існуючих техніки і технології та запровадженні інновацій на залізничному транспорті. Для цього важливо здійснити пошук та створення необхідних інновацій, їх оцінку з боку економічної ефективності та технічної і технологічної досконалості,

обґрунтування можливостей власного їх виробництва чи придбання нової техніки.

Елементами управління інноваційною діяльністю з боку Укрзалізниці слід розглядати планування, прогнозування, розроблення маркетингової стратегії, збуту, виробництва, проведення моніторингу, організації, підбору висококваліфікованих кадрів, що забезпечують досягнення соціального, економічного, науково-технічного ефекту.

Стратегічними напрямками управління інноваційною діяльністю залізничного транспорту з урахуванням рівня зношеності основних засобів є: оновлення парку локомотивів, пасажирських та вантажних вагонів, колійної техніки, інфраструктури та удосконалення ремонтної бази рухомого складу; удосконалення системи управління перевізним процесом та транспортної логістики; розвиток високошвидкісного руху [10]; упорядкування експлуатації і утримання міжнародних транспортних коридорів; розроблення і впровадження інноваційних супутникових технологій; відновлення системи власного транспортного машинобудування; створення системи управління якістю послуг, охорони навколишнього середовища.

Удосконалення управління інноваційною діяльністю Укрзалізниці допоможе сформувати систему інноваційного менеджменту щодо якісного відбору ефективних інноваційних проектів, проходження повного циклу цих проектів, ведення моніторингу за результатами їх впровадження.

В умовах все більшої глобалізації світового економічного простору майбутнє залізничної галузі має бути спрямовано на реалізацію інноваційних транспортних продуктів, техніки, технологій і процесів управління, що дасть змогу відкрити нові можливості для:

- зростання ефективності виробництва, обміну та споживання товарів і послуг;
- вирівнювання і гармонізації розвитку різних регіонів світу;
- вирішення демографічних проблем і пом'якшення диспропорцій у розміщенні рівня життя населення;
- вирішення екологічних проблем і мінімізації ризиків для здоров'я і безпеки людей;
- мінімізації енерговитрат на одиницю перевезень і збереження непоправних джерел енергії.

Висновки з дослідження і перспективи, подальший розвиток у даному напрямку. Інноваційна діяльність на залізничному транспорті – це комплексний процес виробництва нових чи удосконалення наявних транспортних послуг на основі розроблення, впровадження прогресивних техніко-економічних і управлінських рішень. Реалізація

продуманої, якісно нової інноваційної діяльності на залізничному транспорті підвищить його конкурентоспроможність, ефективність та соціальну значущість, а також дасть змогу забезпечити високу якість транспортних послуг, що будуть відповідати міжнародним стандартам.

Список використаних джерел

1. Дикань, В.Л. Забезпечення ефективності інноваційної діяльності підприємств залізничного транспорту [Текст]: монографія / В.Л. Дикань, В.О. Зубенко. – Харків: УкрДАЗТ, 2008. – 194 с.
2. Ільчук, В.П. Інноваційно-інвестиційні системи залізничного транспорту: становлення та розвиток [Текст] / за ред. д-ра екон. наук, проф. Є.М. Сича. – К.: Логос, 2004. – 381 с.
3. Сич, Є.М. Інноваційно-інвестиційний розвиток залізничного транспорту [Текст] / Є.М. Сич, В.П. Ільчук. – К.: Логос, 2002. – 256 с.
4. Кірдіна, О.Г. Інтеграційні процеси та задачі інвестиційно-інноваційного розвитку залізничного комплексу [Текст] / О.Г. Кірдіна // Вісник ХНАУ. – 2010. - № 11. – С. 189-201.
5. Якименко, Н.В. Інноваційні технології реалізації транзитних можливостей транспортної системи України [Текст] / Н.В. Якименко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – Харків: УкрДАЗТ, 2011. - № 36. – С. 303-307.
6. Андреева, О. Моніторинг інвестиційної діяльності на залізничному транспорті [Текст] / О. Андреева // 36. наук. праць ДЕУТУ. - 2012. - Вип. 19. - С. 168-173. - (Серія "Економіка і управління").
7. Проблеми та основні напрями реформування залізничного транспорту України [Текст] / Ю.М. Цветов, М.В. Макаренко, М.Ю. Цветов [та ін.]. – К.: КУЕТ, 2007. – 222 с.
8. Цветов, Ю.М. Впровадження сучасних інноваційних технологій на транспорті та забезпечення його інтеграції з європейською та світовою транспортними системами [Текст] / Ю.М. Цветов, М.Ю. Цветов // Проблеми економіки и управления на железнодорожном транспорте: III междунар. научно-практ. конф., 23-27 июня 2008 г.: материалы. – Судак, 2008. – С. 62-63.
9. Проблеми та пріоритети формування інноваційної моделі розвитку економіки України [Текст] / Я.А. Жаліло, С.І. Архієреєв, Я.Б. Базилук [та ін.]; за ред. Я.А. Жаліло. – К.: НІСД, 2006. – 120 с.
10. Яновський, П.О. Сучасні вимоги до перспективних технологій перевезень [Текст] / П.О. Яновський // Залізничний транспорт. – 2009. - № 3. – С. 23-26.
11. Богомолова, Н.І. Підходи до економічного обґрунтування прискорення доставки вантажів і пасажирів [Текст] / Н.І. Богомолова // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. – 2009. - № 39. – С. 59-65.
12. Геєць, В. Інновативно-інноваційний шлях розвитку – модернізаційний проект розвитку української економіки і суспільства початку ХХІ століття [Текст] / В. Геєць // Банківська справа. – 2003. - № 4. – С. 3-32.

Рецензент д-р екон. наук, професор О.Г. Дейнека

Корнієвська Оксана Олександрівна, слухач групи МЗ - МОА – Б – 12 ННППК УкрДАЗТ, кафедра менеджменту і адміністрування, тел. 099-930-07.

Маркова Інна Володимирівна, канд. екон. наук, доцент, кафедра менеджменту і адміністрування, Українська державна академія залізничного транспорту. Тел. (057) 730-10-95.

Markova Inna Volodymyrivna, candidate ekonomichnih sciences, associate professor, department of management and administruvannya, Ukraine State Academy of Railway Transport. Tel. (057) 730-10-95.

Korniyevskaya Oksana Oleksandrivna, listener groups MZ-MOA-B-12 department of management and administruvannya, tel. 099-930-07.
